

N:o 197.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående beredande af statspensioner åt vissa bland framlidne Hans Maj:t Konung Oscar II:s tjänare; gifven Stockholms slott den 24 april 1908.

Under återopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för denna dag, vill Kungl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att för de i Hans Maj:t Konung Oscar II:s tjänst tidigare anställda personer, hvilka i statsrådsprotokollet närmare angifvas, måtte få å allmänna indragningsstaten uppföras pensioner, för en hvar till belopp, som af riksmarskalksämberet föreslagits, att utgå från och med den 1 maj 1908 under deras återstående lifstid, under det villkor dock för pensionernas fortsatta åtnjutande, att pension minskas eller upphör, i den mån innehafvaren undfår af allmänna medel motsvarande eller högre löneförmåner.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kungl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Carl Swartz.

Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 24 april 1908.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern LINDMAN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena TROLLE,
Statsråden: ALBERT PETERSSON,
ALFRED PETERSSON,
HEDERSTIERNA,
HAMMARSKJÖLD,
ROOS,
SWARTZ,
grefve HAMILTON,
grefve EHRENSVÄRD,
MALM.

Departementschefen, statsrådet Swartz anförde:

I särskilda underdåniga skrivelser den 19 nästlidne mars och den 9 innevarande april har riksmarskalksämberet gjort framställning om aflåtande till Riksdagen af nådig proposition i syfte, att pensioner måtte af allmänna medel beredas vissa af de personer, som varit anställda i framlidne Hans Maj:t Konung Oscar II:s tjänst.

I förstberörda skrifvelse den 19 nästlidne mars har riksmarskalksämberet till en början erinrat, hurusom det varit vanligt, att vid kungliga personers frånfälle pensioner af allmänna medel bereds dem af deras

tjänare, som ansetts hafva gjort sig däraf förtjänta och varit i behof af dylikt understöd. Det vore ock, framhåller ämbetet, naturligt och billigt, att personer, som under en lång följd af år varit i en konungs tjänst och därunder oförvitligt fyllt sina åligganden, icke vid hans frånfälle lämnades utan understöd, synnerligen om de vid denna tid uppnått en lefnadsålder, då minskade krafter gjorde det vanskligt för dem att genom arbete å andra platser förskaffa sig sitt uppehälle. Riksmarskalks-ämbetet hade därför ansett sig pliktigt att efter Hans Maj:ts Konung Oscar II:s timade frånfälle inkomma med underdånig framställning om beviljande af pensioner åt dem af den afidne Konungens tjänare, som på grund af lefnadsålder och tjänstår samt väl vitsordadt förhållande ansetts vara däraf mest förtjänte.

De personer, hvilka enligt samma skrifvelse ansetts böra ifrågakomma till erhållande af statspension, hafva upptagits å en skrifvelsen bifogad, af chefen för hofförvaltningen efter samråd med cheferna för hoffällningens olika grenar uppgjord förteckning, hvilken jämväl för en hvar af de föreslagna pensionärerna angifver dessas födelse- och anställningsår samt de ifrågasatta pensionernas årliga belopp. En af de i förteckningen upptagna personer, hofkvartermästaren Johan August Jansson, har emellertid, enligt hvad riksmarskalksämbetet i skrifvelse den 24 nästlidne mars anmält, efter aflåtandet af ämbetets förstberörda underdåniga skrifvelse afidit, i följd hvaraf frågan om beviljande af pension åt honom förfallit.

Såvidt angår öfriga af de föreslagna pensionärerna, har förenämnda förteckning följande lydelse:

	Född	Anställd i tjänst	Statspensio- nens årliga belopp Kr.
Åldfrun Amelie Wiedberg	1848	1883	1,000: —
Köksmästaren August Ekberg	1851	1867	1,000: —
Kocken Alphonse Baudoin	1851	1878	1,000: —
Vaktmästaren Axel Åsberg	1846	1868	800: —
Köksjungfrun Amelie Wall	1856	1885	500: —
Silfvertvätterskan Mathilda Pettersson	1838	1872	500: —
Fatbursförestånderskan Edla Sarr Augusta Jacobsson	1833	1873	1,000: —
Städerskan Anna Broman	1845	1866	500: —
Kammarvaktmästaren Johan Carlsson	1843	1874	800: —
Slottsvaktmästaren Johan August Ohlsson	1850	1876	800: —
Lifpostiljonen Sven Andersson	1847	1871	800: —
T. f. Vagnmästaren Lars Erik Pettersson ..	1858	1880	800: —
Sadelmakarmästaren Johan Hansson	1851	1877	800: —
Gaständaren Per Magnus Jansson	1843	1871	800: —
Slottsknekten Karl Fredrik Eriksson	1842	1873	600: —
„ Erik Konrad Lundquist	1844	1874	600: —
„ Axel Alfred Dahlgren	1843	1885	600: —
Hofflakejen Carl Fredrik Berg	1843	1878	800: —
„ Oskar Bergman	1854	1882	800: —
Fatbursdrängen Gustaf Hedlund	1854	1884	600: —
Strykerskan Anna Karlsson	1862	1892	300: —
Tvätterskan Carolina Johansson	1850	1890	300: —
Sömmerskan Maria Charlotta Sundberg	1844	1878	500: —
Vaktmästaren Nils Ohlin	1849	1876	800: —

Summan af de sålunda föreslagna pensionerna uppgår alltså till 17,000 kronor.

Å berörda förteckning hade — anför riksmarskalksämberet vidare i sin förevarande underdåniga skrifvelse — med några få undantag upptagits endast sådana personer, som antingen uppnått 60 lefnadsår eller också genom en tjänstetid af 25 år eller däröfver ansetts vara förtjänta af understöd.

Vidkommande de af de å förteckningen upptagna personer, hvilka ännu ej uppnått vare sig 60 lefnads- eller 25 tjänstår, nämligen köksjungfrun Amelie Wall, fatbursdrängen Gustaf Hedlund, strykerskan Anna Karlsson och tvätterskan Carolina Johansson, hafva vid riksmarskalksämberets skrifvelse fogats af medicine doktorn Karl Rudberg utfärdade läkarbetyg, utvisande att Amelie Wall, som år 1903 drabbats af lindrig hjärnblödning med förlust af talförmåga och som för denna sjukdom vårdats å sjukhus samt i sin bostad under ett halft år och sedan dess skött sin tjänst, icke är fullt arbetsför, att Hedlund, som sedan några år lider af nedsatta arbetskrafter på grund af sjuklighet, är oförmögen att för framtiden sköta sin tjänst, att Anna Karlsson, som lider af kronisk rheumatism, är mindre arbetsför, samt att Carolina Johansson, som i sitt arbete för fem år sedan ådragit sig högersidigt ljumskbråk, för hvilken sjukdom hon undergått operation, lider af kronisk blåskatarr med åtföljande blödningar och rheumatism.

Hvad angår de föreslagna pensionernas belopp, har riksmarskalksämberet påpekat, hurusom pensionerna för att i möjligaste mån begränsa det anslag, som skulle behöfva begäras af statsverket, upptagits till jämförelsevis låga belopp, hvilket möjliggjorts därigenom, att delägarna i Konung Oscars dödsbo förklarar sig vilja af boets medel anslå erforderliga tillägg till de särskilda pensionerna. Af en utaf chefen för hofförvaltningen den 13 nästlidne mars afgifven, vid riksmarskalksämberets skrifvelse fogad promemoria inhämtas ock, att bemälda stärbhusdelägare, hvilka ansett, att, utöfver de ifrågasatta statspensionerna, pensioner borde beviljas dels omedelbart till ett belopp af 23,400 kronor dels vid vissa funktionärers inom viss tid inträffande afskedstagande till belopp af 10,700 kronor, förklarar sig vilja bestrida utbetalningen af dessa pensionsbelopp. I nyssnämnda belopp å 23,400 kronor ingå, enligt hvad jag inhämtat, de åsyftade tilläggen till nu ifrågavarande pensionärer.

I detta sammanhang anser jag mig böra erinra, att, enligt hvad chefen för hofförvaltningen i en annan, likaledes den 13 nästlidne mars afgifven, med riksmarskalksämberets skrifvelse öfverlämnad promemoria upplyst, sammanlagda beloppet af de årliga pensioner, Eders

Kungl. Maj:t öfvertagit efter framlidne Hans Maj:t Konung Oscar II uppgår till ett belopp af 82,351 kronor.

Till jämförelse med de belopp, hvilka af riksmarskalksämberet föreslagits skola såsom statspensioner utgå, erinrar riksmarskalksämberet, hurusom vid nedanbemälda kungl. personers frånfälle pensioner åt i deras tjänst anställda personer blifvit af allmänna medel beviljade till — i nuvarande mynt — följande årliga belopp, nämligen efter Konung Carl XIII 50,363 kronor 71 öre, efter Änkedrottning Hedvig Elisabeth Charlotta 25,000 kronor, efter Prinsessan Sophia Albertina 21,000 kronor, efter Konung Carl XIV Johan 28,895 kronor, efter Änkedrottning Desideria 12,171 kronor, efter Konung Oscar I 19,600 kronor och efter Konung Carl XV och hans nyss förut afidna gemål 39,750 kronor.

Summan af de nu föreslagna pensionerna vore, anför riksmarskalksämberet, sålunda lägre än hvar och en af de vid nyss omförmälda tillfällen beviljade, med undantag endast af pensionsstaten efter änkedrottning Desideria; och franginge häraf, att vid uppgörandet af ifrågasvarande förslag allt afseende blifvit fästadt därå, att beloppet af det anslag, som skulle för ändamålet begäras af statsverket, blefve, såvidt möjligt, nedbragt.

Beträffande den tidpunkt, från hvilken de ifrågasatta statspensionerna skulle utgå, har riksmarskalksämberet, i enlighet med hvad chefen för hofförvaltningen i en den 7 nästlidne mars till ämberet aflåten skrifvelse föreslagit, hemställt, att pensionerna måtte få beräknas från den 1 nästinstundande maj, till hvilken dag ifrågasvarande liksom öfriga sterbhusets tjänare blifvit uppsagda från sina tjänster.

Därjämte har riksmarskalksämberet hemställt, att de föreslagna pensionerna måtte få utgå efter hufvudsakligen enahanda grunder, som blifvit vid föregående dylika tillfällen tillämpade. I detta hänseende tillåter jag mig erinra, hurusom, då vid 1873 års Riksdag pensioner beviljades åt åtskilliga vid framlidne Deras Majestäter Konung Carl XV:s och Drottning Lovisas tjänst anställda personer, det tillika bestämdes, att pensionerna skulle utgå under det villkor för pensionernas fortsatta åtnjutande, som för löners bibehållande på indragningsstat i allmänhet vore gällande, nämligen att pension skulle minskas eller upphöra i den mån innehafvaren undfinge af allmänna medel motsvarande eller högre löneförmåner.

Öfver riksmarskalksämberets ifrågasvarande framställning har statskontoret den 26 nästlidne mars afgifvit infordradt underdånigt utlåtande och därvid, på de af riksmarskalksämberet anförda skäl och då anledning till anmärkning mot de föreslagna pensionsbeloppen icke syntes

föreligga, tillstyrkt, att nådig proposition i det af ämbetet angifna syfte måtte till Riksdagen aflåtas.

Härefter har riksmarskalksämberet i underdånig skrifvelse den 9 innevarande april, med åberopande af hvad i ämbetets skrifvelse den 19 nästlidne mars blifvit anfördt, hemställt, att pensioner af allmänna medel måtte beredas åt ytterligare två personer, som varit anställda i framlidne Hans Maj:t Konung Oscar II:s tjänst, nämligen vaktmästaren I. A. Hjelm och städerskan Maria Svensson, hvilka, enligt hvad intygats i en af Konung Oscars förste hofmarskalk aflåten, af chefen för hof-förvaltningen med skrifvelse till ämbetet den 7 berörde april öfverlämnad framställning i ämnet, nödgats på grund af sjuklighet anhålla om entledigande från sina befattningar.

Enligt hvad af handlingarna framgår, har vaktmästaren Hjelm och städerskan Svensson, som äro födda, den förre år 1855 och den senare år 1851, antagits i tjänsten, Hjelm år 1876 och städerskan Svensson år 1885.

I handlingarna bifogade, af med. doktorn Rudberg utfärdade läkarbetyg vitsordas, att båda de sålunda föreslagna pensionärerna, af hvilka Hjelm år 1897 vårdats å serafimerlasarettet för blodpropp i vänstra benet samt lider af nervositet och hjärtklappning vid kropps-ansträngning och städerskan Svensson lider af höggradigt åderbräck å högra underbenet, äro mindre arbetsföra. Båda hafva de, enligt hvad förste hofmarskalken i sin förenämnda framställning intygar, med ordning och nit fullgjort sina tjänsteåligganden samt städse iakttagit en hedrande vandel..

I afseende å de för ifrågavarande två personer begärda pensionernas belopp har riksmarskalksämberet, i enlighet med hvad chefen för hof-förvaltningen föreslagit, hemställt, att desamma måtte bestämmas, pensionen för Hjelm till 800 kronor och för städerskan Svensson till 300 kronor om året.

Jämväl öfver denna riksmarskalksämberets framställning har statskontoret afgifvit underdånigt utlåtande och därvid, under hänvisning till sitt förberörda den 26 nästlidne mars afgifna yttrande, tillstyrkt, att äfven de sålunda ifrågasatta pensionsbeloppen måtte föreslås till utgående från samma anslag och under enahanda villkor, som de i riksmarskalksämberets underdåniga skrifvelse den 19 nästlidne mars åseda pensionerna.

På grund af hvad i ärendet sålunda förekommit hemställer jag i underdånighet, att Eders Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen, att för ifrågavarande i Hans Maj:t Konung Oscar II:s tjänst tidigare anställda

personer måtte få å allmänna indragningsstaten uppföras pensioner för en hvar till det belopp, som af riksmarskalksämberet föreslagits, att utgå från och med den 1 maj 1908 under deras återstående lifstid, under det villkor dock för pensionernas fortsatta åtnjutande, att pension minskas eller upphör, i den mån innehafvaren undfår af allmänna medel motsvarande eller högre löneförmåner.

Hvad föredragande departementschefen sålunda hemställt, däri statsrådets öfriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen bifalla; och skulle nådig proposition till Riksdagen aflåtas af den lydelse, bilagan litt. .... vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Axel Nyström.